

Sarajevo, 10. 7. 2026.

Broj:

Predmet: Stručno očitovanje na navode iz Zahtjeva za preispitivanje Odluke o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti „Plive“ zaštićenim pejzažom i Odluke o davanju Zaštićenog pejzaža „Pliva“ na upravljanje Javnoj ustanovi „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“ Jajce

Inicijativa za šumarstvo i okoliš (FEA), kao izrađivač stručnog obrazloženja za zaštitu pejzaža Plive, dostavlja stručno očitovanje na navode iz Zahtjeva Općinskog načelnika Jajce broj 02-01-6-5563/26 od 22.06.2026. godine. Očitovanje se odnosi isključivo na stručne, proceduralne i činjenične aspekte procesa izrade stručne dokumentacije, predloženog obuhvata, zonacije, mjera zaštite i procjene finansijskih implikacija.

1. Saglasnost nadležnog ministarstva i usklađenost akata

Dopis navodi da odluka o proglašenju nije dobila saglasnost nadležnog ministarstva u skladu sa članom 144. stav 4. Zakona o zaštiti prirode FBiH.

Dostupna dokumentacija predmeta pokazuje da je saglasnost pribavljena, i to kroz uredan, dokumentovan postupak s Ministarstvom prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSB:

- **15.01.2026.** – Agencija upućuje Ministarstvu Zahtjev za saglasnost za proglašenje pejzaža Plive zaštićenim područjem (IUCN kategorija V), uz Nacrt stručnog obrazloženja i Nacrt odluke o proglašenju.
- **03.02.2026.** – Ministarstvo dostavlja primjedbe i sugestije (preciznije definisanje granica treće zone u urbanom području Jajca) i ocjenjuje da je davanje saglasnosti, dok je javno izlaganje još u toku, preuranjeno.
- **06.03.2026.** – Agencija obavještava Ministarstvo da je javni uvid uspješno okončan te da je primjedba u vezi s granicama treće zone usvojena i ugrađena u revidiranu dokumentaciju, koja se dostavlja radi konačnog postupanja.
- **19.03.2026.** – Ministarstvo aktom broj 07-19-687/26 daje saglasnost za proglašenje Zaštićenog pejzaža Plive na osnovu usaglašene dokumentacije (Nacrt stručnog obrazloženja, Nacrt odluke o proglašenju, kartografski prikaz), uz konstataciju da su njegove primjedbe usvojene, i navodi da ova saglasnost predstavlja osnov za nastavak postupka proglašenja.

ID: 4201321240003

PDV: 201321240003

Ministarstvo pravde BiH upisan pod brojem

RU-610 Knjiga I Registra od 17.08.2007. godine

Banka: Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina

Broj računa: 1610000098690042

IBAN: BA391611000002348622

SWIFT: RZBABA2S

Kopija navedene saglasnosti dostavlja se u prilogu ovog očitovanja.

Saglasnost je, dakle, pribavljena prije oba naredna razmatranja pred Općinskim vijećem (7. sjednica 31.03.2026. i 8. sjednica 18.06.2026.), za sadržaj dokumentacije koji se u međuvremenu nije mijenjao. Kasnije formalno razdvajanje jednog akta „Odluka o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti „Plive“ zaštićenim pejzažom“ na Odluku o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti „Plive“ zaštićenim pejzažom i Odluku o davanju na upravljanje Zaštićenog pejzaža „Pliva“ Javnoj ustanovi „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“ Jajce, prema dokumentaciji i sadržaju usvojenih akata, ne predstavlja materijalnu izmjenu stručnog obuhvata, kategorije, zonacije ili mjera zaštite, niti mijenja osnov na koji je Ministarstvo dalo saglasnost – povjeravanje upravljanja javnoj ustanovi (član 151. stav 5. Zakona) zakonski je zasebno pitanje od proglašenja (član 144.).

2. Proceduralna ispravnost

Dopis tvrdi da je Odluka usvojena u skraćenom postupku, bez prethodnog stavljanja u formu nacrtu na javnu raspravu, čime su navodno prekršeni članovi 111. i 112. Poslovnika o radu Općinskog vijeća.

Dokumentacija projekta pokazuje da je proveden širok konsultativni i javni postupak, uz paralelnu institucionalnu provjeru od strane nadležnog ministarstva opisanu u tački 1:

- **Oktobar 2024. – juni 2025.:** pokretanje procesa i konsultativni sastanak sa svim ključnim institucijama (Općina, Agencija, Agencija za vodno područje Save, Elektroprivreda HZ HB, međunarodni partner CISP).
- **27.03.2025.** – 2. redovna sjednica OV Jajce: OV Jajce jednoglasno usvojilo Zaključak kojim je dalo saglasnost Javnoj ustanovi „Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca“ da, u saradnji sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma i drugim nadležnim institucijama, provede sve neophodne procedure i aktivnosti u vezi sa izradom Stručnog obrazloženja i drugih akata za proglašenje Plivskih jezera zaštićenim područjem. Istim Zaključkom Općinsko vijeće izrazilo je saglasnost da se područje Plivskih jezera proglasi zaštićenim područjem.
- **Decembar 2025.:** javno predstavljanje Nacrta studije (poziv upućen na 37 adresa) i poziv institucijama na dostavu komentara.

Januar–mart 2026.: Dana 14.01.2026 objavljen je formalni poziv na javni uvid u set dokumenata: Stručno obrazloženje za zaštitu pejzaža Plive i Nacrt Odluke o proglašenju Plive zaštićenim pejzažem u trajanju od 30 dana, na stranici Općine i portalu Jajce Online, uz mogućnost pisanih i elektronskih primjedbi; svi pristigli komentari razmotreni su i odgovoreni.

- **31.03.2026.** – 7. redovna sjednica OV Jajce: Odluka o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti „Plive“ zaštićenim pejzažom bila je uvrštena na dnevni red sjednice, a predstavnici FEA

prezentovali su vijećnicima naučnu i stručnu osnovu za zaštitu područja, s naglaskom na njegove ekološke i turističke vrijednosti. Odluka je povučena s dnevnog reda radi dodatne dorade dokumentacije, što potvrđuje da je prije konačnog usvajanja na 8. sjednici provedena dodatna faza razmatranja i dorade, a ne skraćeni ili iznenadni postupak. Dorada nakon 7. sjednice rezultirala je i konkretnim dopunama u korist Općine — npr. obavezom da se svi postojeći objekti i infrastrukturni zahvati u obuhvatu prvo evidentiraju prije primjene mjera zaštite.

- **18.06.2026.** – 8. redovna sjednica OV Jajce: Nakon prethodnog razmatranja i povlačenja radi dodatne dorade na 7. sjednici, Općinsko vijeće Jajce usvojilo je Odluku o proglašenju zaštite prirodnih vrijednosti „Plive“ zaštićenim pejzažom sa 13 glasova za i 11 suzdržanih glasova. Na istoj sjednici dnevni red je dopunjen tačkom Prijedlog Odluke o davanju na upravljanje Zaštićenog pejzaža „Pliva“ JU Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca, koja je nakon rasprave usvojena sa 13 glasova za, 8 protiv i 3 suzdržana glasa. Time je Općinsko vijeće odvojeno odlučivalo o dva pitanja: proglašenju zaštite kao stručnom i plansko-pravnom osnovu, te povjeravanju upravljanja kao zasebnom organizaciono-upravljačkom pitanju.

Budući da sadržaj odluke usvojene 18.06.2026. nije mijenjan u odnosu na verziju koja je prošla javni uvid, razmatranje na 7. sjednici i saglasnost Ministarstva, ne postoji supstancijalna osnova za tvrdnju da je javnost ili Vijeće zaobiđeno u donošenju ove odluke.

3. Obuhvat područja i interesi Općine

Dopis navodi da Odluka obuhvata mnogo širu teritoriju od one koju je Vijeće imalo u namjeri Zaključkom iz 2025. godine („samo Plivska jezera“), te da se time ugrožavaju planski i imovinski interesi Općine.

- **Obuhvat nije proizvoljan:** konačni predloženi obuhvat (1.631 ha) zasnovan je na već postojećim, službenim planskim dokumentima – Prostornom planu Srednjobosanskog kantona i Prostornom planu Općine Jajce – koji su ovo područje prepoznali kao značajno za zaštitu prije početka ovog projekta.

- **Obuhvat je kroz proces korigovan i, ukupno, smanjen:** neto efekat svih izmjena tokom izrade studije i postupka saglasnosti je smanjenje obuhvata za oko 17 ha u odnosu na inicijalni, plansko-dokumentacijski zasnovan prijedlog.

- **Industrijska zona je izuzeta:** 29,64 ha šire industrijske zone isključeno je iz obuhvata upravo na zahtjev Ministarstva prostornog uređenja SBK (akt broj 07-19-687/26), koje je tu korekciju i naknadno potvrdilo kao usvojenu u saglasnosti od 19.03.2026.

- **Tri manja proširenja imaju konkretno obrazloženje:** ukupno 12,57 ha van plansko-dokumentacijskog obuhvata raspoređeno je u tri manja poligona. Proširenje kod vodopada (3,27 ha, do magistralne ceste) pretežno je državna šuma – uključeno je jer voda vodopada utiče u Vrbas i nosi značajne geomorfološke i hidrološke vrijednosti, na koje se naslanjaju i biološke

vrijednosti, unatoč djelomičnoj betonizaciji korita i neposredne okoline (što je bio upravo ključni argument da sam vodopad ne bude izdvojen u posebnu kategoriju III – spomenik prirode, nego zaštićen u sklopu cjeline pejzaža). Preostala dva proširenja (ukupno 9,3 ha, šuma južno od Velikog jezera) usklađuju granicu sa zaštitnim pojasom već proglašenog nacionalnog spomenika „Kulturni krajolik – Plivska jezera sa kompleksom mlinova“, pri čemu je poligon 2 (4,89 ha) šuma s posebnim ograničenjem korištenja – vodozaštitna zona. Sve navedeno pokazuje minimalno, ali stručno i logično obrazloženo prilagođavanje granica, a ne proizvoljno širenje obuhvata.

- **Većina obuhvata je u zoni održivog korištenja:** mjere strože zaštite odnose se samo na Zonu B (33,94% površine, ekološko jezgro), dok Zona C+D (66,06% površine) izričito dozvoljava održivi turizam, tradicionalnu poljoprivredu, održivi razvoj i postojeće korištenje vode za HE Jajce I.

- **Razvoj nije blokiran, nego usmjeren:** na približno dvije trećine obuhvata (zone C i D) predviđen je režim održivog korištenja koji dozvoljava turizam, edukaciju, kulturne, sportske i rekreativne sadržaje, poljoprivredu te održavanje, sanaciju i izgradnju infrastrukture u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom. U urbanom dijelu (zona D), gdje se nalazi historijsko gradsko jezgro Jajca, najveći dio mjera – zabrana gradnje koja ugrožava spomenik, zaštitni pojas od 200 m, obaveza očuvanja izvornog izgleda – nije nova, nego je preuzeta iz već postojećeg režima zaštite nacionalnog spomenika „Kulturni krajolik – Plivska jezera sa kompleksom mlinova“ (Odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, 2009., „Službeni glasnik BiH“, br. 58/09), koji vrijedi neovisno o ovoj odluci. Studija taj režim objedinjuje s ciljevima zaštite pejzaža, umjesto da mu dodaje paralelan sloj ograničenja. Novina se odnosi prvenstveno na uske mjere zaštite vode i priobalja (npr. zabrana ispuštanja neprečišćenih otpadnih voda, ograničenje upotrebe pesticida u blizini jezera), koje štite prirodni resurs, a ne ograničavaju uobičajeni urbani život ili razvoj.

Uporedna međunarodna praksa

Uključivanje historijskih urbanih jezgri i naselja u obuhvat zaštićenih pejzaža nije izuzetak, nego prepoznat i široko primijenjen model zaštite prostora u kojem su prirodne, kulturne i pejzažne vrijednosti nerazdvojive. Takav pristup je usklađen s pristupom Međunarodne unije za zaštitu prirode (eng. *International Union for Conservation of Nature* – IUCN), koja u okviru kategorije V – zaštićeni pejzaž prepoznaje upravo područja nastala dugotrajnom interakcijom čovjeka i prirode. Primjeri Ohrida (Sjeverna Makedonija/Albanija) – gdje UNESCO tretira jezero i historijski grad kao jedinstveno prirodno-kulturno dobro, Kotor (Crna Gora) – gdje poseban zakon spaja prirodnu i kulturno-historijsku zaštitu regije u jedan akt, i Cinque Terre (Italija) – gdje su naselja formalno unutar granica nacionalnog parka po zakonu o zaštiti prirode, pokazuju da naselja, historijska jezgra i prirodni pejzaži mogu činiti jedinstvenu zaštićenu cjelinu, uz zoniranje kojim se razvoj usmjerava, a ne zaustavlja.

4. Finansijski aspekt

Dopis navodi da bi provedba odluka zahtijevala neplaniranih 235.000 KM iz budžeta Općine Jajce, svake godine, počev od 2026. godine.

Donošenje odluke o proglašenju ne znači automatsko i trenutno izvršenje svih finansijskih mjera u 2026. godini. Finansiranje uspostave i upravljanja zaštićenim područjem provodi se fazno, kroz godišnje programe rada, budžetsko planiranje, projektne aplikacije, vlastite prihode i druge izvore finansiranja.

Iznos od 235.000 KM naveden je u Stručnom obrazloženju kao procijenjeni jednokratni trošak uspostave zaštićenog područja (kupovina/adaptacija prostora, oprema, vozilo, izrada plana upravljanja i prostornog plana) – i to upravo u scenariju povjeravanja upravljanja postojećoj Agenciji, koji je i odabran. Za poređenje, isti jednokratni trošak u alternativnom scenariju osnivanja potpuno novog javnog preduzeća iznosio bi 485.000 KM. Odabran je, dakle, ekonomičniji model, sa uštedom od oko 250.000 KM već u početnoj fazi.

Godišnji operativni trošak (najvećim dijelom plaće) u odabranom modelu procijenjen je na 276.492 KM godišnje – što je posve druga stavka, drugog iznosa, od one navedene u dopisu. Za poređenje, isti godišnji trošak u scenariju novog JP/JU iznosio bi 497.424 KM, odnosno razlika od preko 2,2 miliona KM na desetogodišnjem nivou. Tvrdnja da se radi o fiksnih 235.000 KM „svake godine“ stoga ne odgovara podacima iz stručne dokumentacije.

FEA smatra da eventualne preostale proceduralno-tehničke nedoumice treba rješavati kroz dodatna očitovanja nadležnih institucija i, po potrebi, tehničko-pravno usklađivanje akata, a ne kroz obustavu ili poništavanje procesa zaštite. Takav pristup bio bi nesrazmjeran u odnosu na činjenicu da je već proveden stručni, konsultativni i javni postupak, da je pribavljena saglasnost nadležnog ministarstva, te da su utvrđene prirodne, pejzažne i kulturno-historijske vrijednosti područja Plive.

FEA ostaje na raspolaganju Općini Jajce, Općinskom vijeću i nadležnim institucijama za sva dodatna stručna pojašnjenja i tehničku podršku u daljem postupanju.

S poštovanjem,

Ajla Dorfer, predsjednica